

CAT

6è COL·LOQUI
INTERNACIONAL
**WALTER
BENJAMIN
2020**

Memòries
controvertides
i patrimoni.
Usos i abusos del
passat immediat

FR

6e COLLOQUE INTERNATIONAL
WALTER BENJAMIN 2020

Mémoires controversées et patrimoine.
Usages et abus du passé immédiat

ESP

6º COLOQUIO INTERNACIONAL
WALTER BENJAMIN 2020

Memorias controvertidas y patrimonio.
Usos y abusos del pasado inmediato

ENG

WALTER BENJAMIN 2020
6th INTERNATIONAL CONFERENCE

Controversial memories and heritage.
Uses and abuses of the recent past

MUM/E

Museu Memorial
de l'Exili

CWB

Càtedra Walter Benjamin,
Memòria i Exili

memorial
democràtic

Girona-Portbou

19, 20 i 21 de novembre de 2020

El passat se'ns apareix com omnipresent i està contingut en el present de tal manera que ha esdevingut, en algunes ocasions, un recurs aplicable en una diversitat considerable d'usos. És tal aquesta multiplicitat d'usos que, amb freqüència, la generació d'un coneixement rigorós dels temps que ens han precedit és una excepció i, deixat en un segon pla, s'imposa la comercialització, la superficialitat i la banalització. Abunden arreu, i especialment en l'àmbit de la gestió del patrimoni, recreacions que volen atènyer la impossibilitat de reproduir el passat tal com va ser. També, creacions literàries, propostes cinematogràfiques i sèries televisives tenen en el temps pretèrit una gran font d'inspiració. Alhora, també, proliferen jocs de vídeo, atraccions de parcs temàtics o activitats lúdiques com jocs d'escapada en viu (escape room) que fonamenten els seus guions en fets o personatges històrics. Aquesta industrialització del tractament del passat comporta distorsions i carències de rigor. Tot empitjora quan el passat que es vol restituir o que es vol explotar turísticament està relacionat amb fets heretats de caire traumàtic. És a dir, quan es tracta d'episodis que continuen persistint com a no resoltos en la memòria col·lectiva. Pensem en conflictes bèl·lics relativament recents, genocidis, dictadures i guerres brutes, i violències polítiques.

Una eina per tractar aquests passats és la patrimonialització. Una de les preguntes que ens podríem formular és si aquestes opcions de preservació han de tenir límits ètics. ¿Quins són els mecanismes lícits de patrimonialització quan el material sobre el qual es treballa es tracta d'episodis traumàtics relativament recents? Amb freqüència s'ha parlat d'indústria de la memòria per criticar negativament el que es considera una aproximació irrespectuosa al passat. Banalització, maniqueisme i simplificació són alguns dels atributs que s'empren quan les visions del passat que s'acaben imposant socialment s'allunyen de la precisió historiogràfica suposadament científica i de l'honestedat intel·lectual. Però, una altra pregunta a fer-se és qui ha de garantir aquesta transmissió i divulgació acurades de les lectures del passat. Les polítiques públiques de memòria, sens dubte, hi poden tenir un paper fonamental. Podrien ser la base per edificar el que en àmbits anglosaxons es coneix com una "història pública". És a dir, fer possible que els continguts generats des del camp de la historiografia especialitzada arribin al conjunt de la ciutadania. És obvi, doncs, que en aquest accés hi han de tenir un paper rellevant el foment i la divulgació en forma d'adaptació d'aquests continguts a les tècniques de patrimonialització i als circuits del turisme cultural.

Es podria afirmar, doncs, que a l'entorn de la memòria, sobretot si és recent, la controvèrsia gairebé hi és implícita. En aquest sentit, posicionaments polítics confrontats, visions contraposades pel que fa a la patrimonialització o, fins i tot, expectatives comercials i turístiques comporten sempre debats enconats. La complicació pot veure's incrementada quan, a l'espai públic, hi romanen vestigis de règims polítics anteriors no democràtics. Escultures relacionades amb l'esclavisme i el colonialisme, simbologia i complexos monumentals nazis, feixistes –o franquistes– o la imatgeria estalinista serien alguns dels exemples més coneguts. Com actuar enfront d'aquestes herències és una de les qüestions més rellevants que pretén plantejar aquest col·loqui; eradicació, resignificació, banalització, indiferència, abandonament i oblit són termes utilitzats habitualment.

En definitiva, en aquest col·loqui es pretén abordar, d'una banda, la tensió entre la transmissió rigorosa del coneixement històric i les tendències patrimonialitzadores que se situen a vegades a prop de la mercantilització del passat. De l'altra, a mode de taller de discussió, es vol plantejar una reflexió a l'entorn de les polèmiques que suscita el que a grans trets anomenaríem la "monumentalística totalitària".

Dijous, 19 de novembre

CONFERÈNCIA INAUGURAL

18.00 h Antonio Cazorla
"Europa i el patrimoni memorial controvertit"

18.30 h Ludmila Catela Da Silva
"Espais de memòria, controvèrsies a l'entorn als usos i les estratègies de representació. Una mirada llatinoamericana"

19.00 h Debat i cloenda

Divendres, 20 de novembre

Sessió de matí

11.00 h Xosé Núñez Seixas
"Els llocs de memòria dels dictadors del segle XX: una visió comparativa"

11.30 h Stephane Michonneau
"L'herència patrimonial de la Guerra Civil: el cas controvertit de Belchite"

12.00 h Emilio Grandío
"El Pazo de Meiras. Un espai patrimonial conflictiu"

12.30 h Debat i cloenda

Sessió de tarda

16.00 h Nathalie Raoux
"Una memòria per a la història o una història per a la memòria? Controvèrsies al voltant de la mort de Walter Benjamin"

16.30 h Jorge Luis Marzo
"Franco: la construcció d'un fantasma privat"

17.00 h Valentina Pisanty
"Els guardians de la memòria i la crisi de la democràcia"

17.30 h Debat i cloenda

Dissabte, 21 de novembre

8.00 h Ruta a peu Banyuls-Portbou en homenatge a Walter Benjamin. Aquesta ruta es recorrerà amb un/una artista que realitzarà una proposta dins l'esperit del Walking Art (caminar com a pràctica artística) en totes les seves versions i possibilitats.

Projecte realitzat amb la col·laboració del Centre de Creació Contemporània Nau Còclea de Camallera.

Sortida de Portbou

Cal apuntar-se a l'Oficina de Turisme de Portbou abans del dia 17 de novembre de 2020.

T. (0034) 972 125 161

PLATAFORMA ZOOM

Les llengües del col·loqui seran les originals dels ponents i per tant no hi haurà traducció simultània.

Inscripció al col·loqui:

- > Fins al 17 de novembre de 2020
- > info@museuexili.cat
- > memorialdemocratic@gencat.cat
- > Inscripció gratuïta

Walter
Benjamin

Idea i organització: / Idée et organisation : / Idea y organización: / Idea and organisation:

memorial
democràtic

CWB
Càtedra Walter Benjamin,
Memòria i Exili

Universitat
de Girona

MUM/E

Museu Memorial
de l'Exili

Col·labora: / Collaboration : / Colabora: / With the collaboration of:

EUROM
EUROPEAN
OBSERVATORY
ON MEMORIES

naucòclea

Ajuntament
de Portbou

 Fundació Solidaritat
UNIVERSITAT DE BARCELONA

Amb el suport de: / Avec le soutien de: / Con el apoyo de: / With the support of:

Diputació de Girona
221 municipis

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union